



MINISTER CORA
VAN NIEUWENHUIZEN
NA CRISISJAAR 2018:

**‘Ik denk dat
iedereen wel ziet
dat de tijd begint
te dringen’**

TEKST BERT WESTENBRINK | FOTOGRAFIE MARCEL MOLLE

'DOOR DE WEERSEXTREMEN ZIJN ER ALLERLEI NIEUWE VRAAGSTUKKEN EN DAAR MOETEN WE NU METEEN OP DOORPAKKEN'

Na haar aanstelling als minister van Infrastructuur en Waterstaat belandde Cora van Nieuwenhuizen in een jaar van weersextremen. Wateroverlast in het voorjaar, hitte en droogte in zomer en uitblijvende neerslag in het najaar; 2018 zette het waterbeheer op scherp en toonde dat Nederland kwetsbaar is. Verziltingsperikelen, lage waterstanden, grondwatermalheur - werk aan de winkel voor de minister van Waterstaat.

Ze voelt zich als minister op op het departement van Infrastructuur en Waterstaat als een vis in het water, zegt Cora van Nieuwenhuizen. Ze is beland in 'een wereld van doeners op een mooi beleidsterrein'. Die doeners zoekt ze veelvuldig op in de praktijk, de bewindsvrouw duikt overal in het land op. Met reden. "Ik vind het heel fijn dat je beleid in concrete zaken terugziet. Ik heb in het begin tijdens het hoge water met een inspectievlucht mee mogen vliegen boven de rivieren. Die zie je in de praktijk de ruimte voor de rivieren. Dat is fantastisch om te zien." Het eerste jaar van de minister van waterstaat kenmerkte zich door extremen. Ze was de eerste verantwoordelijke minister die het meemaakte dat alle grote waterkeringen tegelijk werden gesloten om hoog water, storm en neerslag het hoofd te bieden. Dat was in januari, code oranje

werd van kracht. Dat zou een half jaar later, na een voorjaar met wateroverlast, weer gebeuren, maar nu vanwege het feitelijke watertekort als gevolg van de droogte. In november blikte de bewindsvrouw op het Deltacongres in Zwolle terug op het jaar van de weersextremen en zei: 'Never waste a good crisis'.

> **Wat bedoelde u daarmee?**

"De problemen waar we voor staan hebben we eigenlijk niet voor mogelijk gehouden. Natuurlijk hadden we noodmaatregelen achter de hand, maar niemand had het idee dat ze nodig zouden zijn. Nu hebben we gezien dat we met verzilting in het IJsselmeer voor uitdagingen komen te staan. Dat we nog steeds kampen met lage waterstanden. Dat we niet precies weten wat droogte doet met het grondwater in Nederland. Dat zijn allerlei nieuwe vraagstukken en daar moet je nu meteen op doorpakken. Dat heb ik bedoeld te zeggen met 'never waste a good crisis'." >

**'IK BELOON
LIEVER DE
VOORLOPERS
DAN TE
DREIGEN MET
SANCTIES'**

> U heeft een beleidstafel droogte ingesteld om in kaart te brengen wat de gevolgen zijn van de droogte en wat er moet gebeuren. Wat is daar uitgekomen?

"Nou, dat is nog een beetje te snel. We evalueren de crisis zoals we die hebben meegemaakt en ook de inzet van de crisisstaf. Dat kun je eigenlijk pas doen als het echt afgelopen is. En dat is nog niet geval als je kijkt naar de waterstanden in de rivieren. Bovendien is de beleidstafel niet besluitvormend. Ik wil echt in kaart brengen wat we beter kunnen doen. Dan heb je het over de perikelen rondom het grondwater en de verzilting. Dat ik bij PWN in Noord-Holland tankschepen met water heb moeten inzetten om achter de hand te hebben als het chloride-gehalte te hoog zou worden bij Andijk, dat soort dingen wil je voorkomen in de toekomst."

Klimaatadaptatie

Een paar weken na het Deltacongres tekende de minister het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie. Het Rijk, de gemeenten, provincies en waterschappen trekken in totaal 600 miljoen euro uit om Nederland weerbaarder te maken tegen de gevolgen van de klimaatverandering. De zak met geld moet een stevige impuls geven aan de ruimtelijke aanpassing op lokaal niveau aan wateroverlast, droogte en hitte. De helft van het geld komt van het Rijk. Van Nieuwenhuizen gaat daartoe de Waterwet aanpassen zodat ze de middelen uit het Deltafonds, bedoeld voor waterveiligheid en zoetwatervoorziening, ook kan inzetten voor regionale maatregelen tegen wateroverlast. Als alles goed gaat in het traject van de politieke besluitvorming, moet vanaf 2021 het grote geld beschikbaar komen. In de aanloop daarnaartoe heeft Van Nieuwenhuizen voor 2019 en 2020 in totaal al 20 miljoen euro vrijgemaakt. De minister noemt de 600 miljoen euro een 'mooi, relevant bedrag', waardoor iedere gemeente in aanmerking kan komen voor 'financiële ondersteuning van projecten'. De bewindsvrouw koppelt financiering aan de stresstest die gemeenten uiterlijk in

2019 moeten houden.

"De gemeente die geen stresstest heeft gedaan en niet de analyse kan laten zien waar de kwetsbare punten zitten, hoeft geen project in te dienen, want daar heb je die onderbouwing voor nodig. In die zin zit er wel een stok achter de deur. Ik denk ook dat de burgers het gaan eisen. We krijgen straks de waterschapsverkiezingen. Ik kan me zo voorstellen, dat het een belangrijk punt van aandacht is, ook in campagnes. Mensen zullen gemeenten gaan aanspreken: hoe zit het bij ons met de plannen voor klimaatadaptatie?"

Waterkwaliteit

> Afgelopen voorjaar zei u op de Waterschapsdag van de Unie van Waterschappen: 'Nederland moet wereldkampioen waterkwaliteit worden'. Kijk je naar de Kaderrichtlijn Water, dan zitten we nog ver van die titel af. De KRW-doelen zijn nog lang niet in zicht.

"Dat klopt. We hebben nog belangrijke knelpunten, als je bijvoorbeeld kijkt naar de belasting met meststoffen."

> Gezien die belasting zou je zeggen dat u de druk op uw collega van landbouw flink opvoert.

"Nutriënten is een van de twee belangrijke aandachtspunten in de waterkwaliteit. Ik vind dat we aan onze stand verplicht zijn om onze uiterste best te doen om die doelen van de kaderrichtlijn te gaan halen. Ik trek samen met collega Schouten van LNV op. Haar plannen voor de circulaire landbouw passen daar goed bij. We hebben ook zo'n veertig projecten in het Deltaplan Agrarische Waterkwaliteit, als we daar flink mee aan de slag gaan, dan kunnen we een heel eind komen."

> 'Uiterste best' lijkt niet genoeg. Voorzitter Hans Oosters van de Unie van de Waterschappen roept al het hele jaar over de waterkwaliteit dat het afgelopen moet zijn met de vrijblijvendheid en dat er harde afspraken moeten komen.

"Dat valt voor mij ook onder 'je uiterste best



De minister op de DakAkker in Rotterdam na ondertekening van het Bestuursakkoord Klimaatadaptatie

doen'. En dat je iedereen op zijn verantwoordelijkheid aanspreekt. Ook daar zie je voorlopers in. Naast landbouw kijken we ook naar medicijnresten en opkomende stoffen, daar trek ik met de staatssecretaris in op als het gaat om normstellingen. We hebben nogal wat te doen gehad met GenX in het water. Daar proberen we echt strak bovenop te zitten, door daar waar nodig handhavend en normstellend op te treden. En het is ook heel goed om te zien dat sommige waterschappen innovatieve projecten opzetten met ziekenhuizen. We hebben met collega's van VWS een mooie deal kunnen sluiten, zodat aan de voorkant bij de ziekenhuizen minder geloosd wordt, zeg maar. Daar waar we invloed uit kunnen oefenen, hebben we dat ook gedaan."

> Gaan we de KRW-doelen van 2027 halen?

"Ik weet dat daar veel scepsis over is. En het is een hele klus. Maar dat neemt niet weg dat je je úiterste best moet doen om ze te gaan halen."

> Het Europees Milieu Agentschap bracht in juli een rapport uit over de status van de Europese wateren. Volgens dat rapport doen Nederland, België en Duitsland het echt niet goed, maar 40 procent van de wateren in Europa is van goede kwaliteit en Nederland scoort nog lager. Die scepsis is zo bezien wel te verklaren.

"We hebben daar een verkeerd beeld van.

Dat merkte ik ook in de Tweede Kamer. Daar heerste bij veel Kamerleden het idee dat er vanuit Duitsland ontzetten smerig water binnenkomt dat wij dan weer met veel moeite schoonmaken. Ik heb ze daar uit de droom kunnen helpen dat wij de grootste mogelijke moeite moeten doen om het net zo schoon de Noordzee in te laten stromen als het vanuit Duitsland binnenkomt. Dat dat nog niet goed tussen de oren zit bij veel mensen vind ik jammer. Daar hebben we echt nog een slag in te maken."

> Onder deskundigen wordt gefluisterd dat in bestuurlijke kringen wordt overwogen om de doelen van de Kaderrichtlijn Water in 2027 maar op te schuiven omdat ze niet haalbaar zijn.

"Ik ben er niet van om doelen bij te stellen. Dat is de makkelijke weg. Aan de andere kant: niemand is gehouden tot het onmogelijke, als dingen écht niet kunnen, dan heb je een ander verhaal, maar zover ben ik nu nog niet."

> U heeft versnellingstafels voor verbetering van de waterkwaliteit ingesteld. Wat moeten we daarvan verwachten?

"Ik hoop echt dat ze hun naam eer aan gaan doen en dat ze de boel echt gaan versnellen. Ik wil er geen nieuw bureaucratisch overlegcircus van gaan maken, waarbij iedereen elkaar aankijkt en zegt hoe vreselijk het allemaal is. Dus tafels >

'IK BEN ER NIET VAN OM DOELEN BIJ TE STELLEN, AAN DE ANDERE KANT: NIEMAND IS GEHOUDEN AAN HET ONMOGELIJKE'

waar echt concrete plannen worden gesmeed over wat we morgen al kunnen gaan doen.”

> U heeft niet met de vuist op tafel geslagen en gezegd: voor 1 januari wil ik een duidelijk plan van aanpak zien.

“We hebben een bestuursakkoord Water en daarin staat eigenlijk in wat wanneer klaar moet zijn. Ik ga ervan uit dat iedereen zijn verantwoordelijkheid neemt. Ook de drinkwaterbedrijven doen vol enthousiasme mee en ik denk dat iedereen wel ziet dat de tijd begint te dringen. In het begin is er misschien iets te makkelijk gedacht: we hebben nog veel tijd en we doen veel goede dingen. Dat is ook zo, maar nu is het moment aangebroken om in een hogere versnelling gaan, omdat we het anders niet gaan halen.”

> Wat zijn de sancties als niet iedereen zich tot het uiterste inspant, zoals u wilt.

“Ik beloon liever de voorlopers dan te dreigen met sancties. Want als organisaties niet vanuit zichzelf de motivatie hebben, dan wordt het toch moeilijk sleuren. Het gaat om samen optrekken en motiveren. En ik tref alleen maar gesprekpartners die zich willen inzetten. Verder probeer ik van ieder momentum een beetje gebruik te maken. Met klimaatadaptatie is het probleem rondom water wat meer voor het voetlicht gekomen. Straks krijgen we de verkiezing van de waterschappen, ik denk dat dat weer uitgelezen kansen biedt om water breed bij de mensen onder de aandacht te brengen.”

Zeespiegelstijging

> Op het Deltacongres spraken de wetenschappers Michiel van den Broeke en Jaap Kwadijk over de zeespiegelstijging naar aanleiding van het ijsverlies op Antarctica dat

veel groter is dan gedacht. Ze zeiden: Nederland, neem wereldwijd het voortouw op gebied van mitigatie.

“Mitigatie is het terrein van collega Wiebes, hij is daar ongelofelijk hard mee aan het werk. Ik probeer zelf wereldwijd met de Global Commission on Adaptation het voortouw te nemen op het gebied van adaptatie, dat is voor negentig procent watergerelateerd. Met Bill Gates, Ban Ki-moon en Kristalina Georgieva (de ceo van de Wereldbank, red) als trekkers, en een heleboel specialisten, waaronder collega-ministers, all over the world, wil ik in september 2019 in New York tijdens de klimaatop van de VN een heel goed actieplan hebben liggen. Waarvan we vervolgens op een congres in oktober 2020 in Nederland de resultaten kunnen presenteren.”

> Op het gebied van adaptatie wordt Nederland, om in uw termen te spreken, wel wereldkampioen?

“Ik ben er eerlijk gezegd wel heel erg happy mee dat mijn initiatief om het Global Center on Adaptation echt smoel te geven door er een global commission aan te koppelen, door zoveel aansprekende wereldleiders wordt gesteund. Wij zijn initiatiefnemer van de commission, we hebben het global center in Rotterdam en Groningen, we hebben universiteiten en instituten. En of het nu Deltares, Marin, Wageningen of Delft is, we hebben zoveel te bieden dat we daar echt wereldkampioen in kunnen worden, ja.”

> De tweede boodschap van beide wetenschappers op het Deltacongres was gericht aan de bestuurders, zoals u dus. Ze zeiden: Nederland, maak een plan B. De zeespiegelstijging gaat na 2050, het jaar waarin Nederland klimaatrobust moet zijn, en ook na 2100, een andere stip op de horizon, gewoon door. En die stijging

gaat dus harder dan gedacht.

“Als ik daar kernachtig op mag reageren, dan zou ik zeggen: zeker moeten we werken aan een plan B, want we hebben geen planeet B.”

> Kwadijk van Deltares vertelde dat op zijn instituut een hackathon is geweest waarin medewerkers zich bogen over de vraag hoe Nederland er uit moet zien als de zeespiegel extreem stijgt. Er kwamen drie opties uit: 1. Fort Nederland met enorm hoge dijken, 2. Nederland als estuarium met getijverschil en 3. Nederland als eilandenrijk. Welke optie kiest u?

“Ik heb geen voorkeur, we moeten proberen ons zo goed mogelijk voor te bereiden en dat hangt heel erg af van de zeespiegelstijging waarmee we te maken krijgen. Daar komen weer nieuwe IPCC-rapporten over en die volgen we steeds. Elke zes jaar wordt het beleid herijkt.”•



Cora van Nieuwenhuizen (1963)

2017 – nu

Minister van Infrastructuur en Waterstaat

1994 - 2006

Lid gemeenteraad Oisterwijk

2003 - 2007

Lid Provinciale Staten Noord-Brabant

2007 - 2010

Lid Gedeputeerde Staten Noord-Brabant

2010 - 2014

Lid Tweede Kamer

2014 - 2017

Lid Europees Parlement